

สังเคราะห์ งานวิจัย

ฉบับเดือนเมษายน
ประจำปี 2562

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลพรรณ ออสปอนพันธ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สภาพงานวิจัยและพัฒนา มีบทสังเคราะห์งานวิจัยที่น่าสนใจ มาฝากผู้อ่านทุกท่าน..... ฉบับนี้เป็นงานวิจัย เรื่อง “**เพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญาชาวบ้าน**” เป็นผลงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลพรรณ ออสปอนพันธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวมีแนวคิดมาจากปัญหาสำคัญ สถานการณ์ปัจจุบันภาคการประมงอ้อมลำเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงแก้ไขพระราชบัญญัติการประมงที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์การทำประมงที่เข้มงวดขึ้นในทุกๆเรื่อง เช่น การกำหนดขนาดของเรือประมง การกำหนดเครื่องมือการทำประมง ภาษี ที่สำคัญคือ กำหนดให้เรือประมงทุกลำต้องมีทะเบียนเรือ มีไต่ก่งผู้ควบคุมเรือทำให้การทำอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก แต่โอกาสของเรายังคงมีอยู่คือชายฝั่งทั้งสองจังหวัด ยังคงมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และกลุ่มประมงพื้นบ้านได้ตระหนักและให้ความสนใจในการฟื้นฟูและสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ การปลูกป่าชายเลน การทำธนาคารปูม้าและการไม่ใช้เครื่องมือทำลายล้าง เช่น อวนลาก อวนรุน ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรง

ดังนั้น โจทย์การวิจัยจะทำอย่างไรที่จะเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุและผลกระทบการร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรีและตราด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มประมงพื้นบ้านต้นแบบจังหวัดจันทบุรีและตราด
3. ศึกษาวิธีการขับเคลื่อนการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายประมงพื้นบ้าน จังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัย เริ่มจาก

1. ขึ้นต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาของชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเครือข่าย ประมงพื้งบ้านจันทบุรีและตราด
2. ขึ้นต่อการวางแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้
3. ขึ้นต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาสู่เครือข่ายประมงพื้งบ้านจันทบุรีและตราด
4. ขึ้นต่อการประเมินผลสัมฤทธิ์และผลกระทบของโครงการวิจัยและถ่ายทอดผลการวิจัยสู่ชุมชน
5. จัดเวทีคืนข้อมูลการวิจัยให้ชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สาเหตุการร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่งทะเลจันทบุรีและตราด พบว่า

- 1.1 สภาพอากาศที่แปรปรวนและระบบนิเวศที่ไม่สมดุลส่งผลให้ปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำร่อยหรอ
- 1.2 ปริมาณเครื่องเรือเพิ่มขึ้นส่งผลทำให้ชาวบ้านมีรายได้น้อยลง
- 1.3 การทำนาุ้งมีปริมาณเพิ่มขึ้นส่งผลให้ป่าชายเลนลดลง
- 1.4 ปัญหากัดเซาะชายฝั่งยังมีปริมาณมากส่งผลให้ป่าชายเลนลดลง
- 1.5 ปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
- 1.6 การใช้สารเคมีในการทำสวนผลไม้ส่งผลกระทบต่อทำให้สารเคมีจากการทำสวนผลไม้ไหลลงสู่ทะเล

2. พบว่าแนวทางการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้งบ้านต้นแบบจังหวัดจันทบุรีและตราด พบว่า

- 2.1 การเพิ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มประมงพื้งบ้านมหาวิทยาลัยชาวบ้านหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีความหลากหลายมากขึ้น
- 2.2 เงินอุดหนุนจากภาครัฐทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ควรเพิ่มเงินอุดหนุนการดำเนินงานกิจกรรมของเครือข่าย และกลุ่มประมงพื้งบ้าน
- 2.3 กลุ่มประมงพื้งบ้านจะต้องดำเนินงานในลักษณะ เครือข่ายมากกว่าที่จะดำเนินงานเพียงลำพัง
- 2.4 เพิ่มการอบรมเพิ่มเติมข้อกฎหมายระเบียบและเครื่องมือประมง
- 2.5 การประชุมกลุ่มประมงพื้งบ้านและเครือข่ายต้องดำเนินการสม่ำเสมอจริงจั่งเป็นประเด็นที่ช่วยให้เพิ่มศักยภาพของชุมชนประมงพื้งบ้านต้นแบบจังหวัดจันทบุรีและตราด

3. พบว่าการขับเคลื่อนการงานนโยบายไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายประมงพื้งบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน พบว่า

- 3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลส่วนใหญ่ ยังไม่ได้จับประเด็นปัญหาทรัพยากรร่อยหรอโดยตรง
- 3.2 การกระจายอำนาจ ควรหมายถึงมากกว่าเพียงการถ่ายทอดภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทที่จะต้องส่งเสริมกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย
- 3.4 การประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน เป็นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3.5 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมียุทธศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ
- 3.6 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นแหล่งข้อมูลเป็นองค์ความรู้ซึ่งท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะใ้การวิจัย

1. ควรส่งเสริมการวิจัยแบบเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research ใ้แก่แพร่หลายใ้การเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้าน
2. รัฐบาลควรส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยใ้แก่กับกลุ่มประมงพื้นบ้านและเครือข่ายประมงพื้นบ้านเพื่อใ้เกิดผลอย่างเป็รูปธรรม
3. รัฐบาลควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งใ้เพียงพอต่อการทำงานและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใ้พื้นที่

ข้อมูลจาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลพรรณ ออสปอนพันธ์ หัวหน้าโครงการวิจัย ติดต่อ 081-683-39997

นายภาวิชิต ลิ้มประยูร ติดต่อ 089-405-2993

นายสุเทพ สุสาสนี ผู้ร่วมวิจัย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นายละเว รัตนวารี นักวิจัยท้องถิ่น ติดต่อ 081-054-9421